

Розвиток урбанізаційних процесів в умовах децентралізації

М. І. Мельник, С. Д. Щеглюк, Р. Є. Яремчук

Проаналізовано сучасний стан та описано динаміку урбанізаційних процесів на основі оцінки розподілу коефіцієнта інтенсивності урбанізації у розрізі регіонів України. Здійснено перелік основних проблем розвитку міст в умовах децентралізації. Проаналізовано головні переешкоди модернізації їхньому соціально-економічному розвитку: застарілість містобудівної документації, нерозробленість схем територіального планування об'єднаних територіальних громад (ОТГ), здійснення будівництва з порушенням містобудівельних норм та правил, асинхронність містобудівної документації зі стратегічними документами на всіх рівнях управління та ін. Обґрунтовано напрями їх вирішення в умовах сучасних реформ місцевого самоврядування та децентралізації владних повноважень.

Сучасні урбанізаційні процеси в характеризуються новими просторовими особливостями, які відображаються у зміні ролі та функцій міських поселень, впливають на життєдіяльність людини у містах та поза ними. На початку ХХІ ст. в Україні видозмінюються форми просторової організації урбанізованого розселення: відбувається еволюційний перехід від точкової (місто, селище міського типу) до ареальної урбанізації (міські агломерації, лінійні форми міського розселення, метрополії тощо), що супроводжуються структурними змінами міського середовища та суттєво впливають на регіональний розвиток шляхом поширення міського способу життя на сільську місцевість (урбанізація) та приміську зону (субурбанізація), формують центр-периферійні відносини та поглиблюють соціально-економічні диспропорції. Важливість формування в Україні самодостатніх регіонів на основі обґрунтованої просторової організації економіки визначає темпи, ефективність розвитку міст та мобільності населення, оптимізацію транспортних та міграційних потоків. Трансформація функцій міст впродовж останніх десятиліть незалежності змінила і характер їх впливу на регіональний розвиток.

Оцінювання та прогнозування перебігу урбанізаційних процесів у регіонах України є важливими завданнями підвищення ефективності просторового планування, особливо у контексті децентралізації та реформи місцевого самоврядування. Зумовлені децентралізацією нові функції, повноваження, можливості, бар'єри соціально-економічного розвитку міст – центрів об'єднаних територіальних громад (ОТГ) слід розглядати комплексно із низкою інших державних реформ (соціальною, медичною, освітньою, житловою, земельною тощо).

Україна належить до високоурбанізованих держав світу, рівень урбанізації становить 69% (станом на 2016 р., без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя), однак її рівень значно диференційований за регіонами, що зумовлено історичними, геополітичними, соціально-економічними, глобалізаційними чинниками. Стрімкий ріст урбанізованих поселень розпочався в Україні з 1990 р., а зниженням темпів приросту міського населення, особливо у

малих містах та селищах міського типу, відбувалося на фоні скорочення сільського населення, яке згодом мігрувало до міст, а також зменшення відтоку населення з сільської місцевості до міст внаслідок активної трудової міграції за кордон. Чисельність сільського населення в Україні продовжує постійно зменшуватись, як і кількість сіл (станом на 1 січня 2017 р. їх налічується 28 377, у 1900 р. – 28 804). До вищенаведених чинників урбанізації у 2014 р. долучилися військово-політичні події, загострення економічної ситуації та стрімка (галопуюча) депопуляція населення. За таким умов динаміка урбанізаційних процесів дещо сповільнилася та набула нестабільних ознак. Серед регіонів України найбільша кількість міст зосереджена у Донецькій (52), Львівській (44), Луганській (37), Київській (27) областях. При цьому частка міських поселень вказаних областей у загальній кількості міст України становить: у Донецькій області – 11,3%; Львівській – 9,6%; Луганській – 8,1%; Київській – 5,9%. Найменша кількість міст знаходиться у Херсонській (9), Волинській, Закарпатській, Рівненській, Чернівецькій областях (по 11 у кожній). Найбільш урбанізованою частиною України є Схід та окремі центральні області, так звані «райони першої промислової урбанізації», а найменш урбанізованими – аграрно-індустріальні Західні та Південні області. На тлі зростаючої динаміки рівня загальної урбанізації в Україні, відчутно проявляється скорочення кількості міського населення у найбільших містах України, окрім м. Києва, зокрема прискорена депопуляція в м. Дніпро, яке втратило статус міста-мільйонника. Незначна позитивна динаміка урбанізаційних процесів в Україні є наслідком не лише зростання абсолютної чисельності мешканців існуючих міст, а переведенням до категорії міст низки населених пунктів з інших категорій.

Міська система України станом на 1 січня 2017 р. представлена 460 містами, 885 селищами міського типу. Міста за чисельністю населення поділяються на три міста-мільйонники (понад 1 млн осіб: Київ, Харків, Одеса), п'ять дуже великих міст (500-1000 тис. осіб), 20 великих міст (100-500 тис. осіб), 44 середніх (50-100 тис. осіб), 388 малих міст (до 50 тис. осіб). Найбільша частка міського населення України (близько 33%) проживає в малих містах, близько 27 % – у великих містах, і лише 16% – припадає на міста-мільйонники.

Внаслідок окупації АР Крим та окремих районів Донецької та Луганської областей в Україні з 45 економічних центрів залишилось 28. Середні та малі міста за умови ефективною фінансовою децентралізації зможуть активізувати економічний розвиток регіонів шляхом комплексного підходу до розбудови інфраструктури – транспортної, телекомунікаційної, освітньої, наукової, підприємницької та інвестиційної, створення сприятливого середовища для проживання населення.

Якісну характеристику розвитку урбанізаційних процесів можна здійснити на основі коефіцієнту інтенсивності урбанізації (рис.1), який демонструє особливості (характер) перебігу урбанізації в Україні протягом 2005-2015 рр.

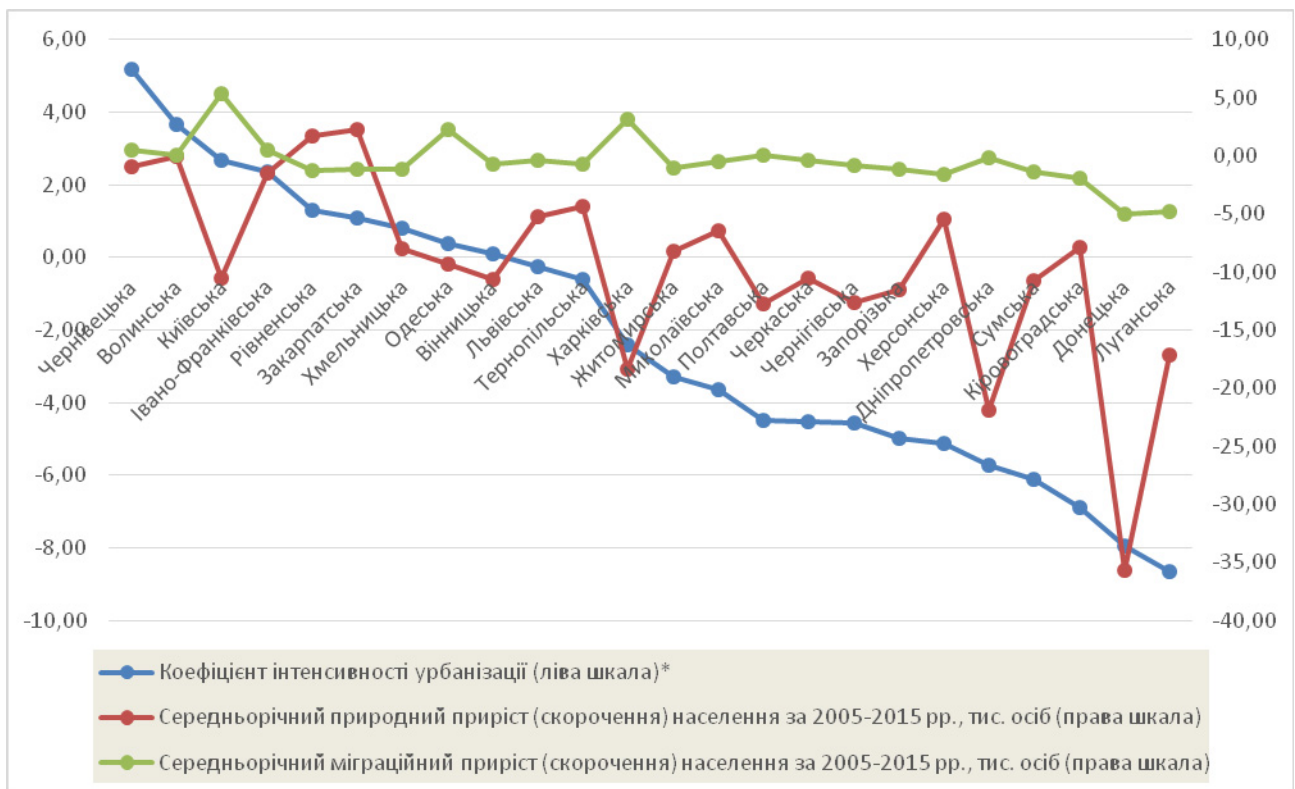

Рис 1. Розподіл регіонів України за коефіцієнтом інтенсивності урбанізації та показниками природного і міграційного приросту населення за 2005-2015 рр.¹

Високі значення коефіцієнту інтенсивності урбанізації (від 0 до 5,18) окремих областей Західної України пояснюються демографічним резервом населення з сільської території, ці ж ознаки притаманні Київській області, яка постійно забезпечується міграційним припливом населення до міста Києва та міст області. Вище середнього значення по Україні (-0,44) мають 9 з 24 областей (Чернівецька, Волинська, Київська, Івано-Франківська, Київська, Закарпатська, Хмельницька, Одеська, Вінницька). Зростання інтенсивності урбанізаційних процесів у даних регіонах можна пояснити більш пізньою історичною стадією урбанізації, ніж у старопромислових та високоурбанізованих областях (рис. 2).

Тому, нарощування частки міського населення відбувається швидшими темпами, щоб перейти до наступної стадії урбанізації (за Дж.Джіббсом). Для інших регіонів України характерні від'ємні (нижче середньоукраїнського) показники коефіцієнту інтенсивності урбанізації, що пояснюється вищим рівнем урбанізації протягом останніх десятиліть (так звані регіони ранньої індустріальної урбанізації), скороченням темпів приросту міського населення, скороченням чисельності населення загалом, вичерпаністю демографічних резервів сільського населення та скороченням міграційних потоків (пов'язаних з виїздом трудових мігрантів за кордон, переселення населення із зон військового конфлікту у населені пункти інших областей: до Київської, Дніпропетровської, Одеської, Харківської).

¹ За останній рік без АР Крим та окупованих територій Донбасу

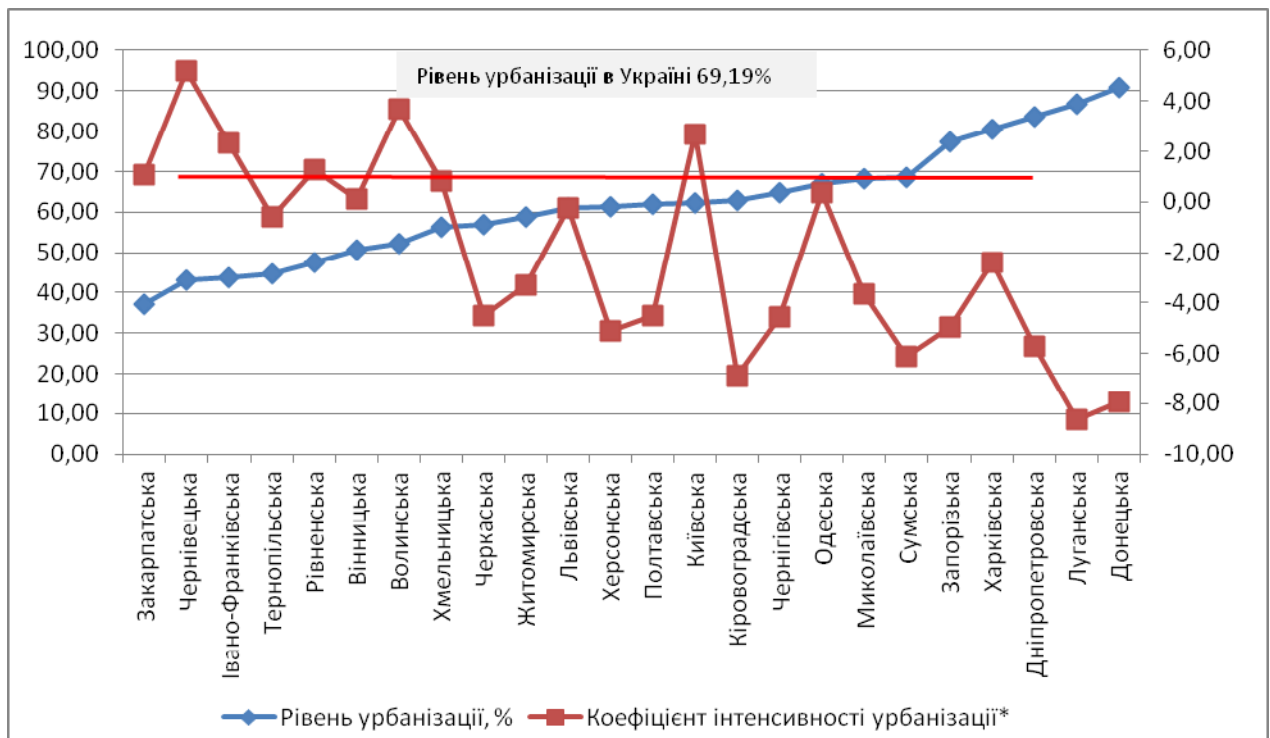

Рис.2. Регіональна диференціація рівня урбанізації (станом на 1 січня 2017 р.) та коефіцієнта інтенсивності урбанізації за період 2005-2015 рр.²

Такі регіональні особливості розвитку міського населення та поселень потребують виваженої регіональної та міської політики, які б сприяли збереженню міської мережі та формування сильних опорних пунктів економічного розвитку, якими є міста з розвинутою та диверсифікованою економічною базою.

Сучасний етап урбанізації в Україні характеризується розвитком субурбанізаційних зон та інтенсифікацією агломераційних процесів з необхідністю посилення міжмуніципального співробітництва для вирішення складних завдань просторового планування та управління.

У Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року сфокусовано увагу на міських агломераціях³ як можливих «точка економічного зростання», а також обґрунтовано необхідність поширення позитивного впливу великих міст на навколишні території, хоча законодавчої позиції щодо тлумачення поняття «міська агломерація» та форм управління нею досі не розроблено, що спричиняє правові та містобудівні колізії.

Вагомою проблемою, яка виникла при здійсненні децентралізації та стосується формування ОТГ, центрами яких можуть бути міста, залишається утворення повноцінних місько-сільських територіальних громад у географічній близькості до

² За останній рік без АР Крим та окупованих територій Донбасу

³ Міські агломерації існують як планувальні містобудівні одиниці, однак не як самостійні суб'єкти здійснення міської політики та адміністративно-територіальні чи нормативно-правові утворення. В Україні налічується 16 міських агломерацій: Київська, Харківська, Дніпровська, Одеська, Криворізька, Львівська, Чернівецька, Вінницька, Івано-Франківська, Краматорська, Тернопільська, Хмельницька, Херсонська, Закарпатська (Ужгородсько-Мукачівська), Кременчуцька, Нікопольська. Моноцентричні агломерації (Київська, Харківська, Одеська, Львівська) розвинулися внаслідок активізації розвитку машинобудування, електротехніки та електроніки, транспорту та інших видів діяльності. Поліцентричні агломерації утворилися внаслідок розвитку гірничодобувної промисловості і металургії (Донецьк-Макіївка, Горлівка-Снаківське, Дніпро-Кам'янське тощо).

міст обласного значення (до яких належать великі, середні міста). Так, у Методиці формування спроможних територіальних громад, затвердженій постановою уряду від 8 квітня 2015 р. №214, констатується: «Формування спроможних територіальних громад здійснюється у такій послідовності: визначення потенційними адміністративними центрами міст обласного значення та населених пунктів, що мають статус районних центрів, та зон їх доступності». На практиці ж міста обласного значення виключено з процесу об'єднання через позицію Центральної виборчої комісії (ЦВК), яка вважає, що для утворення ОТГ навколо міста обласного значення перед цим мають бути змінені межі району, який оточує дане місто. Безперечно навколо міста є межі сілрад, і міська територіальна громада межує безпосередньо з сільськими територіальними громадами. За умов збереження такої норми формування «точок зростання» та підвищення впливу міст на навколишні сільські території, як визначено у ДСРР, є утрудненим завданням.

Проблеми об'єднання територіальних громад, які об'єднали території різних районів, або - навколо міста обласного значення. Як відомо, ЦВК відмовила в проведенні виборів 28 ОТГ, які пройшли всі процедури створення. «Наприклад, громади об'єдналися навколо міста обласного значення – це, зокрема, Бахмут, Гола Пристань, Славута, Нетішин. Або громади, які створили об'єднану громаду, розташовані на території суміжних районів. Яскравий приклад – місто та село Помічні (Кіровоградська область): місто розташовано в Добровеличківському районі, а село, яке з ним межує, – у Новоукраїнському. Проте ЦВК відмовила обом в об'єднанні тільки на підставі того, що вони розташовані на території різних районів. І таких прикладів по Україні – 24».⁴

Правову колізію було вирішено 9 лютого 2017 р. прийняттям Верховною Радою України у другому читанні та в цілому проекту Закону України №4772 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо добровільного приєднання територіальних громад)", підписаний 17 березня 2017 р. Президентом України. Це стимулювало формування нових ОТГ, усуненню протиріч з ЦВК.

Однак через скасування поправки до даного законопроекту не врегульовано питання розвитку обласних центрів та міст обласного значення.

За поправкою передбачалося надання містам статусу об'єднаних територіальних громад; довколишнім сільським радам – права приєднуватися до міст обласного значення за спрощеною процедурою: без необхідності проведення в місті виборів голови та депутатів. Довибори депутатів до міської ради потрібні будуть лише на території тих рад, які приєдналися до міст обласного значення.

Проблему формування ОТГ на території суміжних районів покликаний вирішити Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів»⁵ (прийнятий ВР України 14.03.2017р., підписаний Президентом України 13.04.2017 р.). Законом

⁴ Пальчук В. Законодавче регулювання процесу об'єднання територіальних громад: терміново і необхідно [Електронний ресурс] / В. Пальчук // Україна: події, факти, коментарі. – 2016. – № 22. – С. 36–44. – Режим доступу: <http://nbuviap.gov.ua/images/ukraine/2016/ukr22.pdf>; http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2496:neobkhdnist-zakonodavchoji-pidtrimki-reformi-detsentralizatsiji&catid=8&Itemid=350

⁵ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів» Верховна Рада України; Закон від 14.03.2017 № № 1923-VIII <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1923-19>.

передбачається, якщо до складу об'єднаної територіальної громади увійшло село, розташоване на території суміжного району, розширенню підлягають кордони району, на території якого знаходиться адміністративний центр створеної об'єднаної територіальної громади. Але якщо центр громади – місто республіканського або обласного значення, зміни меж районів не відбудеться.

Натомість, ЦВК Постановою № 71 від 7 квітня 2017 р. «Про відсутність правових підстав для призначення Центральною виборчою комісією перших виборів депутатів Щастинської міської ради об'єднаної територіальної громади та Щастинського міського голови (Луганська область) і оголошення виборчого процесу відповідних місцевих виборів» унеможливило процеси децентралізації та ефективного розвитку міст обласного значення на окупованих територіях України⁶. Сподіваємось, що після підписання Закону Президентом України ЦВК більше не матиме юридичних підстав не призначати вибори у разі входження територіальної громади, розташованої на території суміжного району, до складу ОТГ, адміністративний центр якої знаходиться в межах іншого району та у разі добровільного об'єднання територіальної громади міста обласного значення із територіальними громадами інших сіл, селищ, міст без внесення змін до меж відповідних районів.

Однак остаточно питання щодо міст обласного значення та формування навколо них територіальних громад покликане вирішити прийняття законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»⁷ щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст обласного значення» (№6466), зареєстрований 18 травня 2017 року у Верховній Раді України. Проект Закону спрямований на розблокування процесу укрупнення територіальних громад навколо міст обласного значення. Завданнями проекту Закону є прирівняння територіальних громад міст обласного значення до ОТГ для застосування ними процедури добровільного приєднання. Прийняття зазначеного законопроекту Верховною Радою України 22 червня 2017 р. дозволить значно активізувати процес добровільного приєднання до територіальних громад міст обласного значення інших територіальних громад, що значно розблокує процеси децентралізації у регіонах та сприятиме місцевому розвитку. Особливо це стосується столичного регіону, у якому процес децентралізації зазнає суттєвих перешкод.

Характерними рисами сучасного процесу урбанізації є зосередження більшості міського населення у великих містах. Щорічний притік населення до столиці та регіональних центрів призводить до надмірної концентрації населення в них, подорожчання вартості житла та ускладнення соціальної й екологічної ситуації, що спричиняє явище субурбанізації (формування компактних котеджних

---

⁶ Про відсутність правових підстав для призначення Центральною виборчою комісією перших виборів депутатів Щастинської міської ради об'єднаної територіальної громади та Щастинського міського голови (Луганська область) і оголошення виборчого процесу відповідних місцевих виборів Центровиборчком; Постанова від 07.04.2017 № 71 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0071359-17>

⁷ Проект Закону №6466 від 18.05.2017 «Про внесення змін до Закону України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст обласного значення» http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61814.

поселень міських мешканців на приміській території). Зростання частки столичного населення та населення регіональних центрів ускладнюється зростанням соціальних протиріч, поляризує якість життя населення великих міст та прилеглих територій. Крім того, підвищення ролі та значення регіональних центрів у розвитку регіонів є своєрідною відповіддю системи розселення на процеси глобалізації.

Слід зазначити, що у Європейському Союзі, раціональна організація простору засобами активної регіональної політики навколо крупних регіональних центрів та їх агломерацій (функціональні міські райони), розглядається як ключовий чинник економічного зростання та підвищення глобальної конкурентоспроможності. Засадничими у міській політиці ЄС стали положення Лейтцизьких принципів (1994 р.): розвиток збалансованої і поліцентричної міської системи і нових відносин між містами та сільською місцевістю; забезпечення рівності в доступності інфраструктури і знань; збалансований розвиток, розумне управління та захист природи й культурної спадщини. Передбачається, що замість традиційного посилення взаємодії центру-периферії засобами розвитку інфраструктури поліцентрична модель повинна призвести до таких результатів: створення на просторі ЄС кількох центрів глобальної інтеграції; посилення збалансованості системи регіонів-метрополій та міських транскордонних кластерів; створення інтегрованих моделей розвитку міст та прилеглих сільських територій; посилений розвиток співпраці за мережесим принципом в низці сфер (освіта і наука, культура, місцевий транспорт, інтеграція нових мігрантів) тощо.

Подальший соціально-економічний розвиток міст-обласних центрів, міст обласного значення та інших міст потребує узгодженої реалізації секторальної політики з просторовим та стратегічним плануванням. Окрему позицію серед цієї сукупності міст повинні займати міські агломерації.

До основних проблем, пов'язаних з урбанізаційними процесами в умовах децентралізації на теренах України, варто віднести:

- ✓ відсутність розробленої концепції просторового облаштування території країни та дієвої системи стратегічної документації довгострокового розвитку, як держави, так і окремих регіонів, які б поєднували в собі просторове, соціально-економічне та бюджетне планування;
- ✓ неузгодженість між собою за цілями розвитку, просторовим аспектом охоплення, механізмами фінансового забезпечення й реалізації стратегічної та містобудівної документації;
- ✓ слабку реалізацію міської політики з визначенням пріоритетів для розвитку агломерацій, великих, середніх та малих міст, особливо міст, які є адміністративними центрами ОТГ та форм просторової організації міських територій (міські агломерації, розвиток приміської зони, місько-сільських територій тощо);
- ✓ застарілість та зношеність інженерно-транспортної, соціальної, медичної інфраструктури;
- ✓ низький рівень розвитку інституційних умов для ефективного перебігу урбанізаційних процесів: відсутність дієвої, професійної інфраструктури підтримки та супроводу реалізації міської політики, як на національному, так і локальному рівнях, неефективність міжмуніципального

співробітництва, добровільного співробітництва у межах ОТГ, моделі управління міськими агломераціями тощо;

- ✓ відсутність чіткої координації діяльності суб'єктів землекористування та містобудування; низька якість підготовки містобудівних документів, що суттєво знижує інвестиційну привабливість урбанізованих територій;
- ✓ неузгодженість соціального, економічного та екологічного аспектів розвитку населених пунктів та прилеглих територій (надмірна концентрація населення та виробничих систем у великих містах; уповільнення розвитку більшості середніх і малих міст, селищ й сіл; значна кількість монофункціональних населених пунктів);
- ✓ відсутність узгодження генеральних планів та стратегій соціально-економічного розвитку міст і регіонів з принципами містобудівного освоєння приміських земель та функціонального зонування міст;
- ✓ неузгодженість перспективних планів ОТГ і стратегій розвитку міських агломерацій;
- ✓ непристосованість транспортної інфраструктури до міжнародних вимог, умов активізації маятникової міграції, а також неналежне забезпечення рівних умов просторової доступності (недосконалі зв'язки між малими та середніми містами, сільськими районами, головними центрами ОТГ та транспортними комунікаціями; відсутність об'єднуючих стратегій з метою забезпечення зростання потоків транспортного руху, розроблених на основі врахування різноманітних способів транспортування й вимог просторового планування);
- ✓ системні дисбаланси просторового розвитку: диспропорційність розвитку на рівні «місто – приміські території – село» та диспропорційність розвитку центру та віддалених периферійних територій;
- ✓ «політичний егоїзм» місцевих еліт у відношенні до добровільного співробітництва між територіальними громадами та містами;
- ✓ утруднений доступ до даних муніципальної статистики та неузгодженість її з європейськими стандартами тощо;
- ✓ функціонування та оновлення Містобудівного кадастру, забезпечення діяльності Геопорталу та належного захисту його даних, необхідність проведення Містобудівного моніторингу; непрозорість на невідкритість Реєстру містобудівних умов і обмежень;
- ✓ відсутність належного фінансування на оновлення та розроблення планувальних документів територій нижче обласного рівня (районів, міст, інших населених пунктів, ОТГ);
- ✓ відсутність сформованих ємних та збалансованих місцевих/регіональних ринків, які б були консолідовані в межах єдиного національного економічного простору;
- ✓ загострення екологічних проблем розвитку міст (вивезення сміття та ТПВ, нераціональне використання природних ресурсів та низький рівень охорони довкілля).

Суттєвою перешкодою модернізації соціально-економічного розвитку вітчизняних міст є: застарілість містобудівної документації, відсутність схем

територіального планування об'єднаних територіальних громад, здійснення будівництва з порушенням містобудівельних норм та правил, асинхронність містобудівної та стратегічної документації на всіх рівнях управління, а також неузгодженість практики реалізації заходів програм соціально-економічного розвитку міст з пріоритетами секторальних (галузевих) політик.

В умовах поглиблення внутрішньорегіональних диспропорцій одними із завдань просторового розвитку є:

- формування такої системи міського розселення, що передбачає відродження малих міст, диверсифікацію їх економічної бази шляхом впровадження нових форм просторової організації бізнесу, активізації підприємницької діяльності та поліпшення бізнес-клімату;
- поліцентричний регіональний розвиток, стратегічне планування розвитку великих міських агломерацій, формування нових міських центрів завдяки функціональній зміні їх діяльності тощо.

З метою підвищення ефективності та обґрунтованості регулювання урбанізаційних процесів в умовах децентралізації слід:

- удосконалити методику формування ОТГ, центрами яких є міста (обласного, районного значення) на основі добровільного та примусового об'єднання, спільної координації соціально-економічного розвитку та просторового планування ОТГ;

- забезпечити та стимулювати активу участь громад у плануванні просторового розвитку ОТГ (шляхом узгодження державних і місцевих інтересів за «зустрічними потоками»);

- врегулювати законодавчі основи формування та управління розвитком міських агломерацій;

- мінімізувати ризики гіперурбанізації на фоні загальної депопуляції та деградації сільських поселень та їх поступового знелюднення (перевищення частки обласного центру за чисельністю населення понад 50%) з метою ефективного використання соціально-економічного потенціалу території шляхом перенесення другорядних міських функцій до інших міст регіону, підвищення ділової активності в малих та середніх містах, диверсифікації економічної бази та впровадження нових форм просторової організації економіки (кластерів, наукових парків, індустріальних парків, рекреаційно-відпочинкових зон тощо);

- сприяти розробці та впровадженню на законодавчому рівні Загальнодержавної програми підтримки соціально-економічного розвитку малих міст (термін дії попередньої програми завершився у 2015 р.);

- модернізувати засади міської політики на основі сучасних європейських принципів збалансованого просторового розвитку, узгодження основних напрямів міської політики із секторальними (промисловою, екологічною, демографічною, інноваційною) політиками та посилення процесів децентралізації;

- сприяти впровадженню механізмів взаємодії та взаємоузгодження дій органів державної влади із органами місцевого самоврядування, недержавними інститутами та бізнесом шляхом розробки різнопланових програм, стратегій і проектів щодо територіального розвитку;

- запровадити оптимальні інструменти для регулювання розвитку різних типів міст та регіонів (програми, стратегічні плани, публічно-приватне партнерство, міжмуніципальне співробітництво тощо);
- сприяти активізації механізмів цільового стимулювання окремих типів територій (великих міст, агломерацій, територій пріоритетного розвитку та ін.) шляхом застосування економічних, фінансових та інших інструментів; впровадження системи державних і місцевих грантів;
- вдосконалити Генеральну схему планування території України на основі врахування пріоритетів та особливостей високоурбанізованих територій, визначення їх функцій в контексті реалізації національних реформ;
- ініціювати розробку та реалізацію на національному рівні “Міського аудиту” на зразок існуючого в країнах ЄС для оцінки та аналізу розвитку великих міст, що сприятиме удосконаленню муніципальної та регіональної статистики;
- сприяти розробці національних соціальних стандартів якості життя населення та реалізації прозорих механізмів з їх дотримання на всій території держави (а не лише у великих містах);
- сприяти розширенню доступу українських міст до європейських грантів для розвитку місцевих ініціатив та міських громад шляхом удосконалення якості підготовки проектних заявок та підготовки відповідних фахівців для написання грантових заявок;
- стимулювати удосконалення механізмів реалізації державної політики урбанізованих територій як драйверів просторового розвитку в контексті їх активізації та інтеграції у євроспільноту (на базі впровадження політики міського розвитку Нового порядку денного міського розвитку (New Urban Agenda)).